

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-1-54 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 15-45/749-272
Karar Tarihi : 24.12.2015

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER: Cemal Ökmen YÜCEL, Burak SAĞLAM

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Polisan Boya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
İçerenköy Mah. Ali Nihat Tarlan Cad. No:86 Ataşehir 34752 İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Dow Türkiye Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesinin ihlaline yönelik eylemlerin yürütümünde Polisan Boya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin de etkisi olduğu iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Dow Türkiye Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (DOW) akrilik ester pazarında hakim durumda olduğu ve sentetik lateks polimer emülsiyonları üretimi için bir girdi olan akrilik ester tedarikini kısıtlayarak ve diğer eylemler ile hakim durumunu kötüye kullanma yoluyla bir teşebbüsü dışlamaya çalıştığı iddiasına ilişkin olarak, DOW'un iştiraklerinden birisi olan Rohm and Haas'ın boya pazarına emülsiyon üretimi için Türkiye'de Polisan Boya Sanayi ve Ticaret A.Ş. (POLİSAN) ile ortaklık içerisinde olduğu ve şikayet konusu eylemlerde etkisinin olabileceği belirtilerek POLİSAN'ın da şikayet edilen taraf olarak dosyada yer alması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 05.08.2015 tarihinde giren, ancak ticari sırlardan arındırılmış hali 01.09.2015 tarihinde intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 01.09.2015 tarih ve 2015-1-54/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 09.09.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 15-36/555-M sayılı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 28.10.2015 tarih ve 2015-1-54/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, 10.11.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 15-40/667-M sayılı ile başvuru konusu iddialar bakımından DOW hakkında, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 6. maddesini ihlal edip etmediğinin tespitine yönelik olarak soruşturma açılmasına ve POLİSAN hakkında dosya kapsamında incelenen iddiaları içeren başvuruya ilişkin önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Söz konusu karar uyarınca hazırlanan 17.12.2015 tarih ve 2015-1-54/ÖA(2) sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek, karara bağlanmıştır.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; DOW'un 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlaline yönelik eylemlerinin yürütümünde POLİSAN'ın da etkisi olduğu iddiasına ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikayetin bu yönüyle reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan: POLİSAN

- (5) Faaliyet konusu boya, vernik, reçine, sair yüzey kaplama ve yalıtım malzemesi üretim ve satışı olan POLİSAN, 1985 yılında faaliyete başlamıştır. POLİSAN'ın kuruluş temelleri kendisinden önce 1964 yılında kurulan ve Türkiye'nin ilk emülsiyon reçineleri üreticisi Polisan Kimya ve Sanayi Ticaret A.Ş.'nin (POLİSAN KİMYA) kuruluşuna dayanmaktadır. POLİSAN KİMYA tarafından üretilen poli vinil asetat (PVA) bir diğer deyişle tutkal, boyanın bağlayıcı maddelerinden biri olup, anılan bileşen daha sonra POLİSAN tarafından boya üretim sürecinde kullanılmıştır.
- (6) POLİSAN'ın hisselerinin tamamı Polisan Holding A.Ş.'ye aittir. Polisan Holding A.Ş. bünyesinde yer alan diğer şirketler ve anılan şirketlerde Polisan Holding A.Ş.'nin hissedarlık oranına ise aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 1: POLİSAN Holding A.Ş.'nin Bünyesinde Yer Alan Diğer Şirketler ve Bunlardaki Hissedarlık Oranı

Şirket	Polisan Holding A.Ş.'nin Payı (%)
POLİSAN KİMYA	100
Polisan Tarımsal Üretim San. ve Tic. A.Ş.	100
Polisan Yapı İnş. Taah. Turz. San. ve Tic. A.Ş.	100
Polisan Yapı Kimyasalları A.Ş.	100
Polisan Hellas SA	100
Poliport Kimya San. ve Tic. A.Ş.	71 (Polisan Kimya-%22; Şark Mens. Fab. A.Ş.-%7)

I.2. POLİSAN – DOW Ortaklığı İlişkisi

- (7) POLİSAN'ın Türkiye'de, DOW ile ortak olduğu Rohm and Haas Kimyasal Ürünler Dağıtım ve Ticaret A.Ş. (Rohm Haas Dağıtım) unvanlı bir teşebbüs bulunmaktadır. DOW'un hakim durumunu kötüye kullanılmasına ilişkin eylemlerinde POLİSAN'ın etkisi olduğu iddiası dikkate alındığında, POLİSAN ve DOW'un, Rohm Haas Dağıtım'daki kontrolü ile bu şirketin ortak girişim niteliğinin ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir.
- (8) Rohm Haas Dağıtım; 2004 yılında Polisan Holding A.Ş., POLİSAN, Poliport Kimya San. ve Tic. A.Ş., Rohm and Haas B.V. ve Rohm and Haas Italia S.R.L. (Rohm Haas ve teşebbüs bütünlüğü kapsamındaki teşebbüsler "Rohm Haas Grubu" olarak kısaltılacaktır) arasında imzalanmış anlaşma uyarınca, emülsiyon polimerinin anlaşmada kapsamı belirtilen bölge içerisinde satış ve pazarlaması ile POLİSAN tarafından üretilen emülsiyon polimerlerinin hammadde teminine yönelik olarak %50-50 oranında ortaklıkla kurulmuştur. Anılan ortaklığın kurulmasına ilişkin işlem Rekabet Kurumuna da bildirilmiş ve 19.10.2004 tarih ve 04-66/945-223 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile ortaklığın, mülga 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendi anlamında bir ortak girişim olduğuna ancak, aynı Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan eşiklerin aşılmamış olması nedeniyle işlemin Rekabet Kurulu iznine tabi olmadığına ve işleme 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesine karar verilmiştir.

(9) İlerleyen süreçte Rekabet Kurulunun 12.11.2008 tarih ve 08-63/1045-405 sayılı kararına konu olduğu üzere, DOW'u kontrol eden The Dow Chemical Company (DOW CHEMICAL), Rohm Haas Grubu'nu devralmıştır. Bahse konu kararda;

- Rohm Haas Dağıtım'ın üretim faaliyetinin bulunmadığı; bir ortak girişim şirketi olarak POLİSAN ile ortak kontrol edildiği ve
- Bir ortak girişim olarak Rohm Haas Dağıtım'ın, POLİSAN'ın üretimini yaptığı emülsiyon polimerlerin satış ve dağıtımını gerçekleştirdiği

ifade edilerek devre izin verilmiştir. Bu işlem sonucunda Rohm Haas Dağıtım'daki Rohm Haas Grubu-POLİSAN ortaklığı DOW-POLİSAN ortaklığı şekline bürünmüştür.

(10) DOW tarafından gönderilen yazıda; ortak girişimde mevcut durumda %60 oranında DOW'un, %40 oranında POLİSAN'ın hissedarlığının bulunduğu ve teşebbüsün DOW ve POLİSAN'ın ortak kontrolünde olduğu ifade edilmiştir.

(11) Taraflarca 23.10.2008 tarihinde imzalanan Rohm Haas Dağıtım Ana Sözleşmesi (Sözleşme) incelendiğinde, rekabet hukukundaki ortak girişim kavramı kapsamında (.....) ve (.....) maddelerinin öne çıktığı görülmüştür. Söz konusu maddelerin değerlendirilmesi sonucunda, Rohm Haas Dağıtım'ın 12.11.2008 tarih ve 08-63/1045-405 sayılı Kurul kararında da tespit edildiği üzere bir ortak girişim olduğu, DOW ve POLİSAN tarafından ortak kontrol edildiği ve anılan Kurul kararı sonrasındaki %10'luk hisse değişiminin, teşebbüsün ortak girişim statüsünde bir değişiklik meydana getirmediği kanaatine varılmıştır.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

(12) Dosya konusu iddiaların ilişkili olduğu pazarlar temel olarak, üst piyasadaki ürünlerin genel adı olan akrilik esterler (AE) ile alt piyasada yer alan sentetik lateks polimer emülsiyonlarıdır (SLPE). Halihazırda soruşturma konusu olan husus; hem AE hem de SLPE pazarında faaliyet gösteren bir teşebbüs olan DOW'un SLPE pazarında faaliyet gösteren bir rakibine AE tedarikini keserek hakim durumunu kötüye kullandığı iddiasıdır.

I.3.1.1. AE Pazarı

(13) Akrilik asit ve alkolün esterleşmeye tabi tutulması ile AE'ler elde edilmektedir. AE, yüksek derecede reaktif olup, bu nedenle belirli ürünlerin üretiminde (boya, kaplama, kumaş, yapıştırıcı, plastik malzemelerin içeriğinde) kullanılabilir. Esterleşmede kullanılan alkole bağlı olarak farklı AE'ler elde edilebilmektedir. Temel AE'ler; ham akrilik asidin bütanol ile tepkimesiyle elde edilen butil akrilat (BA), ham akrilik asidin etanol ile tepkimesiyle elde edilen etil akrilat (EA) ve ham akrilik asidin 2-etil-heksanol ile tepkimesi sonucu elde edilen 2-etil-heksil akrilat (2-EHA).

(14) AE'lerin kimyasal üretim süreçleri birbirine benzese de kullanım amaçları ve alanları birbirlerinden farklıdır. Bu nedenle BA, EA ve 2-EHA'nın başka ürünlerle ya da kendi aralarında ikame imkanlarının bulunmadığı görülmektedir. Nitekim, DOW CHEMICAL'ın Cleanese AG'yi devralmasına ilişkin 25.12.2003 tarih ve 03-83/999-402 sayılı Kurul kararında da bahse konu bu üç ürünün ayrı ilgili ürün pazarları olarak tanımlandığı görülmektedir. Benzer şekilde 12.11.2008 tarih ve 08-63/1045-405 sayılı Kurul kararında DOW CHEMICAL'ın Rohm and Haas Company'yi devralma işlemi incelenmiş ve aynı gerekçelerle BA, EA ve 2-EHA farklı ürün pazarları olarak tanımlanmıştır.

- (15) Yukarıda yer verilen tespitler ve dosya kapsamında yer alan bilgilerden, söz konusu ürünlerin başka ürünlerle ve kendi aralarında ikame imkanının bulunmadığı, farklı işlev ve kullanım alanlarının olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla önaraştırma aşamasında, AE çeşidi olan BA, EA ve 2-EHA'nın ayrı birer ilgili ürün pazarı olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

I.3.1.2. SLPE Pazarı

- (16) SLPE çoğunlukla su bazlı polimerler olup; boya, kağıt, basınca hassas yapışkanlar, deri, tekstil, yalıtım ve izolasyon malzemeleri, fayans ve dış yüzey yapıştırıcıları gibi çok çeşitli alanlara yayılmış ürünlerin üretiminde bağlayıcılık, tutundurma, dayanıklılık, yüzey karakteristikleri (yumuşaklık, parlaklık vs.) gibi çeşitli performans özellikleri katan emülsiyon polimerleridir.
- (17) Kurulun 12.11.2008 tarih ve 08-63/1045-405 sayılı Dow Chemical/Rohm and Haas Company devralma kararında; saf akrilik (SA), stiren akrilik (StA), vinil akrilik (VA) ve içi boş polimer partikülleri (İBPP) olmak üzere Rohm and Haas'ın Türkiye'de dört çeşit SLPE satışı gerçekleştirdiği ve her bir çeşit SLPE ürününün ayrı birer ilgili ürün pazarı olduğu belirtilmiştir.
- (18) Yukarıda verilen bilgi ve tespitler dikkate alındığında SA, StA, VA ve İBPP'nin ayrı birer ilgili ürün pazarı olarak değerlendirilebileceği kanaatine ulaşılmıştır.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (19) İlgili coğrafi pazar ise, yukarıda yer verilen Kurul kararları da dikkate alınarak, Türkiye şeklinde belirlenmiştir.

I.4. Değerlendirme

- (20) DOW'a ilişkin olarak yürütülen soruşturmada, DOW'un çeşitli eylemlerle AE pazarlarının bir bölümünde hakim durumunu kötüye kullanma yoluyla SLPE pazarındaki bir rakibini dışlayıp dışlamadığı incelenmektedir. İşbu dosya kapsamında ise POLİSAN'ın söz konusu eylemlere bir katkısının olup olmadığı değerlendirilmiştir.
- (21) Bu çerçevede öncelikle belirtmek gerekir ki yapılan yerinde incelemelerde dosya konusu şikayete yönelik eylemlere doğrudan işaret edecek herhangi bir bilgi veya belge elde edilememiştir. POLİSAN'ın DOW'un hakim durumunu kötüye kullandığına ilişkin iddialardaki katkısının incelenmesi bakımından POLİSAN'ın ilgili pazarlardaki konumunun belirlenmesi yerinde olacaktır. POLİSAN, ilgili pazarlardaki ürünlerin arz zincirinde tüketici konumundadır. Başka bir deyişle POLİSAN, DOW ve Rohm Haas Dağıtım'ın alt piyasasındaki müşterilerinden birisidir. Bu bakımdan, DOW'un 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlaline ilişkin eylemlerinin yürütümünde POLİSAN'ın da etkisi olduğu iddiasına yönelik ihlal tespiti için incelenmesi gereken hususlar; POLİSAN'ın ayrımcı şekilde piyasadan dışlandığı iddia edilen teşebbüsten mal tedarikinin kesilmesi gibi bir eylemde bulunup bulunmadığı ve POLİSAN'ın Rohm Haas Dağıtım ile arasındaki tedarik ilişkisinin şikayet konusu eylemlere etkisidir. Bu çerçevede POLİSAN'ın alımlarına ve Rohm Haas Dağıtım ile tedarik ilişkisine yönelik yapılan incelemelerde bahse konu şekilde dışlayıcı bir davranışta bulunulduğu yönünde bir bulgu elde edilemediğinden, dosya konusu iddialara yönelik soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

15-45/749-272

J. SONUÇ

- (22) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.